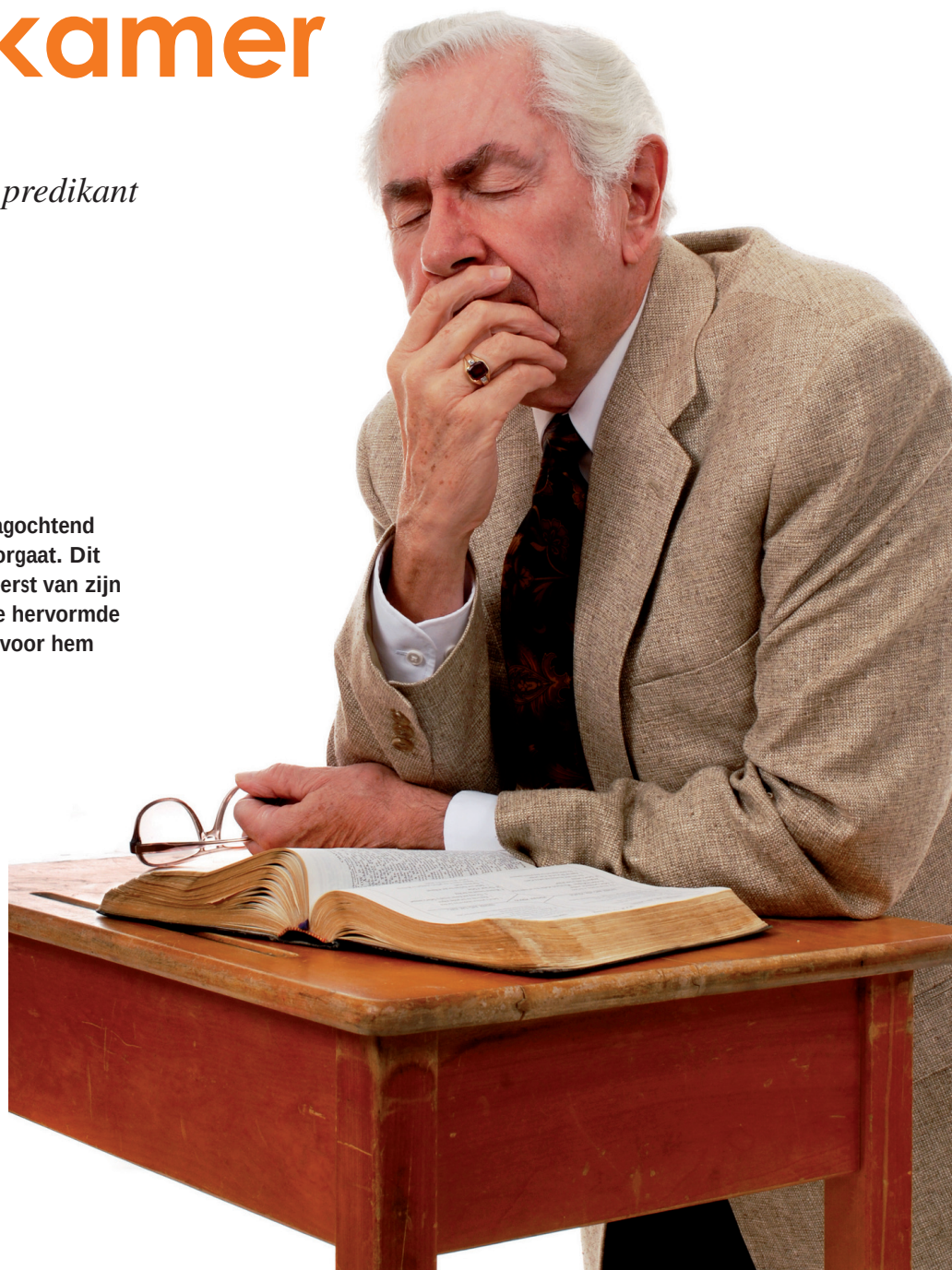

Een knielbankje in de studeerkamer

De retraite-ervaringen van een hervormd predikant

Wim van den Born is ruim twintig jaar predikant. Elke zondagochtend zitten er bijna negenhonderd mensen in de kerk waar hij voorgaat. Dit jaar zocht hij tijdens zijn studieverlof de stilte op; voor het eerst van zijn leven ging hij op retraite. Dat bleek een confrontatie voor de hervormde dominee. Aan den lijve ervoer hij het belang van verstillung, voor hem persoonlijk en voor zijn werk.

Toen Wim voor zijn studieverlof keek wat er zoal werd aangeboden, stuitte hij ook op de speciale 'predikantenretraites' van retraitecentrum renoVita. Nieuwsgierig geworden naar 'het belang van verstillung voor de prediking' meldde hij zich aan. Toch moest hij zich bij aankomst in Bleskensgraaf (Zuid-Holland) nog over heel wat scepsis heen zetten. "Ik ben opgegroeid in een hervormd gezin, met ouders die hartelijk waren in hun geloof. Alles was duidelijk: het staat zo in de Bijbel, dus dat geloven we en daar vertellen we over. Ik ben daar

graag in meegegaan. Vanuit evangelische kringen hoorde ik wel van knielen, kaarsjes branden en bijvoorbeeld een 'extra zegen'. Maar dat is Rooms, dacht ik dan altijd, dat doen wij niet. Daarom was de retraite meteen zo confronterend. Toen we de kapel binnenkwamen en ik die knielbankjes zag, dacht ik: ik ga gewoon op een stoel zitten. Ik hoef niet met mijn knieën op de grond."

Door de knieën

Maar Wim zag zijn broeders wel door de knieën gaan. En hij ontdekte in lessen over de Bijbel en de kerkgeschiedenis dat daarin veel te vinden is wat ons aanspoort om de stilte te zoeken. Uiteindelijk deed ook hij zijn schoenen uit en knielde neer. "We moesten vier à vijf keer per dag een kwartier lang helemaal stil zijn. Hoewel ik de mensen in de kerk regelmatig vertel dat het belangrijk is om zoiets als 'stille tijd' te houden, was ik dit niet gewend. Ook in mijn preekvoorbereiding niet. Je zoekt dan meestal snel naar de betekenis van een tekst en geeft dat door, zonder eerst stil te worden. Je leert anderen wat er staat, maar bent geneigd jezelf te vergeten. Om niet aan die persoonlijke verdieping voorbij te gaan, was een belangrijke les voor me. We kennen het 'ora et labora' van vroeger: bid en werk. Maar je wilt vaak meer procenten werken dan bidden."

De retraite duurde slechts twee dagen, maar kende een druk programma. Tussen weilanden en water, met mensen van verschillende kerkelijke achtergronden. "Weldadig", noemt Wim het, "en een echte belevenis." Tijdens de vrije momenten las hij het boek *De ontmoeting. 12 uren met Jezus*. "Het is in dat boek de bedoeling dat je een uur over een hoofdstuk doet. Dat is anders dan ik gewend ben. Ik heb vijftig jaar in de Bijbel gelezen en ben daar

normaal gesproken zo klaar mee. Onder elk hoofdstuk staan vragen. Die kun je heel vlug beantwoorden, maar je moet ze tot je door laten dringen en er dieper over nadenken. Heel intens was de vraag: Probeer jezelf voor te stellen dat Jezus jou op dit moment aankijkt. Wat ziet hij in jouw binnenste?"

Luther

Uiteindelijk waren het juist de stiltemomenten in de kapel die de dominee het meest aanspraken. "We deden onze schoenen uit en dachten dan in die stilte na over een bepaald woord of een bepaalde tekst. Zo moesten we ons bijvoorbeeld concentreren op de woorden 'licht' of 'overgave'. Dat blijkt heel lastig te zijn. In het westen anno 2010 worden we door van alles opgejaagd. Vanuit de christelijke gemeente zouden we daarom juist moeten laten zien hoe je rust kan vinden. Ik weet dat Maarten Luther al zei dat je extra uren moet bidden, als je een drukke werkdag hebt. Dat was in zijn tijd misschien nog mogelijk, dacht ik altijd, maar dat is een grote vergissing. Het is een strijd, maar het is mogelijk daar doorheen te komen en die stilte te vinden. Als je je erin oefent en je relatie met de Here God inniger wordt, heb je daar ook veel meer genot en profijt van in alledaagse contacten en dingen."

Keerpunt

Nog steeds merkt Wim het effect van die paar dagen retraite. Het lijkt een serieus keerpunt, bijvoorbeeld wat zijn preekvoorbereiding betreft. "Nu neem ik eerst de tijd om te kijken wat de tekst mij te zeggen heeft. Hoe komt het bij mij over? Wat doet het mij? Zo zitten de mensen in de kerk namelijk ook te luisteren. Schrik je ervan? Maakt het je blij? Of begrijp je het niet gelijk? Op die manier laat ik het Bijbelgedeelte langzamer en beter bij

mezelf binnen komen. En de mensen merken het op zondag dat ik er zelf echt bij stil heb gestaan. Het is een vast onderdeel geworden van mijn preekvoorbereiding. In het huis van mijn moeder stond nog een knielbankje. Dat heb ik maar in mijn studeerkamer neergezet."

*De mensen merken het op
zondag dat ik er zelf echt bij
stil heb gestaan*

Graag deelt Wim met zijn gemeente wat hij tijdens de retraite geleerd heeft. "Na de zomer heb ik er direct een preek over laten bespreken in de kerkenraad. Ik liet ze weten: dit is mijn bedoeling, hier wil ik meer werk van maken. De cultuur was hier dat men niet zo gauw commentaar op een preek leverde, maar dat heb ik wel wat open kunnen breken. Ook midden in de gemeente wil ik het meer naar voren brengen. We hebben de verstilling echt nodig voor ons dagelijks bestaan. Te snel zeggen we dat we geen tijd hebben. Maar we besteden heel veel aan verstrooiing en onzin, filmpjes en sms'jes. Er is zoveel communicatie in deze wereld, maar de omgang met God is het allerbelangrijkste."

Vooraf in kleine groepen, tijdens bijbelkringen en catechisatie, lukt het om er aandacht voor te krijgen. "Zodra er een aanleiding langs komt, sluit ik daar vanuit de Bijbel bij aan. Want tijd nemen voor verstilling komt niet van de roomsen of de evangelischen, het komt uit de Bijbel."

Suzanna Blackmore